

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра онкології та радіології ФПДО

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
проректор з наукової роботи
проф. Наконечний А.Й.

«11» вересня 2020 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«ВИБРАНІ ПИТАННЯ ТОРАКАЛЬНОЇ ОНКОПАТОЛОГІЇ. ПУХЛИНИ ГОЛОВИ ТА ШИЇ»

(курс за вибором)

підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти – доктора філософії (PhD)

галузі знань 22 Охорона здоров'я
спеціальності 222 Медицина

Обговорено й ухвалено
на методичному засіданні кафедри
онкології та радіології ФПДО

Протокол № 6
від «9» вересня 2020 р.

Завідувач кафедри

Д.М.Н., проф. Фецич Т.Г.

Затверджено
профільною методичною комісією
ФПДО

Протокол № 2
від «10» вересня 2020 р.

Голова профільної методичної комісії,
ФАСУЛЬТЕТУ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ОСВІТИ доц. Січкоріз О.Є.

Робоча навчальна програма з дисципліни за вибором «Вибрані питання торакальної онкопатології. Пухлини голови та шиї» підготовки докторів філософії за спеціальністю «Медицина», спеціалізацією «Онкологія» складена:

Фецич Т.Г., завідувачем кафедри онкології та радіології ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктором медичних наук, професором.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Олійник О.О., доцентом кафедри онкології та радіології ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидатом медичних наук, доцентом.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Рецензенти:

Стернюк Ю.М., професор кафедри онкології та радіології ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

ВСТУП

Робоча навчальна програма дисципліни за вибором «Вибрані питання торакальної онкопатології. Пухлини голови та шиї» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти; кваліфікації - доктора філософії; галузі знань - 22 «Охорона здоров'я»; спеціальності - 222 «Медицина»; спеціалізація «Онкологія» складена на основі Закону України «Про вищу освіту», «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах» (23 березня 2016 року, №261), «Освітньо-наукової програми доктора філософії (Ph.D.)» (Протокол №7- ВР від 29.06.2016 ЛНМУ імені Данила Галицького); «Робочої навчальної програми», затвердженої 21.02.2019 року; Наказу МОН України від 01.10.2019 року № 1254 «Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти».

Дана програма є частиною освітньої програми підготовки докторів філософії в рамках професійної спеціалізації та розрахована на **3 кредити ECTS**.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є новоутвори легень та середостіння, їх етіологія, класифікація, діагностика та сучасні методи лікування..

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни за вибором «Вибрані питання торакальної онкопатології. Пухлини голови та шиї» передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань із цієї дисципліни, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, що вирішує актуальне наукове завдання в онкології, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Також опанувати теорію сучасних методів діагностики та способів лікування новоутворів голови та шиї, торакальної локалізації

Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен:

—**знати:** лабораторних методів дослідження (біохімічних, коагуляційних, ліпідного обміну крові, спинномозкової рідини), їх переваги та діагностичні можливості; самостійно обстежувати хворих із складанням історії хвороби, встановленням діагнозів; етіологію, епідеміологію та методи діагностики пухлин голови та шиї, торакальної локалізації; сучасні способи комбінованого лікування пухлин голови та шиї, торакальної локалізації.

—**вміти:** збирати медичну інформацію про стан пацієнта; формулювати онкологічні діагнози на основі останніх рекомендацій; оцінювати результати генетичних, лабораторних та інструментальних методів досліджень; шляхом прийняття обґрунтованого рішення, поставити найбільш вірогідний клінічний діагноз; діагностувати невідкладні стани; визначати тактику та надання екстреної долікарської медичної допомоги; ведення медичної документації; опрацювати та аналізувати державну, соціальну та медичну інформацію; диференціювати новоутвори голови та шиї, торакальної локалізації; інтерпретувати дані отримані в ході обстежень; підбирати режими системної терапії; основи хірургічної техніки.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми дисципліна забезпечує набуття здобувачами

вищої освіти ступеня доктора філософії наступних *компетентностей та програмних результатів навчання*:

<p>1. Інтегральна компетентність: здатність ефективно вирішувати комплексні наукові та практичні проблеми в галузі медицини за спеціальністю «Онкологія», організувати і виконувати власну науково-дослідницьку роботу з метою генерування нових систематизованих знань, що мають теоретичне і практичне значення, можуть успішно проваджуватись у вітчизняній й міжнародній дослідницькій та освітній простір, практичну медицину та інші сфери життя.</p>
<p>2. Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК1. Здатність до науково-професійного, світоглядного та загальнокультурного саморозвитку і самовдосконалення.</p> <p>ЗК2. Здатність автономно виконувати фахову та науково-дослідницьку роботу з дотриманням принципів академічної доброчесності, авторського права та наукової етики.</p> <p>ЗК3. Здатність до різнобічного пошуку, самостійного аналізу та систематизації інформації з використанням сучасних комунікаційних та інформаційних технологій.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватись і взаємодіяти в науково-професійному та освітньому середовищі, в тому числі, - на міжнародному рівні.</p> <p>ЗК5. Здатність незалежно мислити, виявляти, формулювати й ефективно вирішувати проблеми наукового характеру, приймати відповідальні рішення, продукувати нові знання та ідеї.</p> <p>ЗК6. Здатність проводити моніторинг виконаних робіт, здійснювати оцінку інтелектуального продукту та забезпечувати його якість.</p> <p>ЗК7. Здатність до опрацювання, аналізу, узагальнення, обговорення та представлення результатів власного наукового дослідження у вигляді усної та письмової презентації державною й іноземною мовами, опанування майстерністю вести наукову дискусію з демонстрацією вільного володіння науковою термінологією, риторикою та культурою наукового мовлення.</p> <p>ЗК8. Здатність працювати в команді, організувати, планувати та прогнозувати результати власної чи колективної роботи, нести відповідальність за досягнуті результати, діяти в нових умовах, керувати роботою інших осіб та мотивувати їх для досягнення спільної мети.</p>
<p>3. Фахові компетентності:</p> <p>ФК1. Здатність аналізувати, відтворювати, інтерпретувати та використовувати в практичній, науково-дослідницькій та освітній діяльності знання сучасного стану проблем та досягнень в галузі онкології, основних концепцій, теорій, гіпотез щодо розвитку, перебігу та лікування торакальної онкопатології, пухлин голови та шиї.</p> <p>ФК2. Здатність розробляти та управляти науковими проектами в галузі онкології, формулювати мету, зміст та новизну дослідження.</p> <p>ФК3. Здатність встановлювати потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень в галузі онкології, генерувати нові знання, наукові гіпотези, теорії та концепції щодо розвитку, перебігу, прогнозування наслідків та лікування торакальної онкопатології, пухлин голови та шиї, а також їх профілактики.</p> <p>ФК4. Здатність обирати та використовувати сучасні методи дослідження (опитування,</p>

огляду, спеціального клінічного обстеження, визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень пацієнтів із торакальною онкопатологією, пухлинами голови та шиї.) відповідно до поставленої мети, завдань та очікуваних результатів.

ФК5. Здатність інтерпретувати, аналізувати й узагальнювати результати роботи з профільними пацієнтами, дані власних наукових досліджень із проблем торакальною онкопатології, пухлин голови та шиї, визначати їх місце в системі існуючих знань, дотримуючись принципів наукової етики, академічної доброчесності й авторського права.

ФК6. Здатність впроваджувати нові знання з питань онкології в наукову сферу, освітній процес і практичну роботу за фахом «Онкологія».

4. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Безперервно самовдосконалюватись та застосовувати здобуті науково-професійні знання та вміння з онкології в науковій, фаховій та освітній діяльності.

ПРН 2. Використовувати набуті концептуальні та методологічні знання для організації й самостійного виконання наукового дослідження в галузі торакальною онкопатології, пухлин голови та шиї.

ПРН 3. Добирати, аналізувати, інтерпретувати, коректно оцінювати і творчо використовувати клінічну та наукову інформацію стосовно причин розвитку, особливостей клінічного перебігу, підходів до діагностики, лікування та профілактики торакальною онкопатології, пухлин голови та шиї.

ПРН 4. Вміти виявити та окреслити невирішені проблеми щодо діагностики і лікування пацієнтів з торакальною онкопатологією, пухлинами голови та шиї з подальшим визначенням шляхів їх вирішення.

ПРН 5. Продувати нові знання та ідеї, формулювати наукові гіпотези, теорії та концепції в галузі торакальною онкопатології, пухлин голови та шиї з урахуванням та дотриманням принципів наукової етики й академічної доброчесності.

ПРН 6. Самостійно аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати, узагальнювати, систематизувати клінічні та наукові дані стосовно причин розвитку, особливостей клінічного перебігу, підходів до діагностики, лікування і профілактики торакальною онкопатології, пухлин голови та шиї.

ПРН 7. Розробляти дизайн і план власного дослідження за фахом «Онкологія» на основі самостійно сформульованих мети і завдань.

ПРН 8. Обирати, застосовувати і вдосконалювати сучасні методи дослідження пацієнтів з торакальною онкопатологією, пухлинами голови та шиї.

ПРН 9. Розробляти та впроваджувати нові способи діагностики, лікування та профілактики торакальною онкопатології, пухлин голови та шиї.

ПРН 10. Використовувати здобуті в результаті дослідження нові знання щодо торакальною онкопатології, пухлин голови та шиї в практичній діяльності й освітньому процесі.

ПРН 15. Розвивати комунікації та застосовувати навички міжособистісних взаємодій в науковому, професійному, освітньому та міждисциплінарному середовищах.

ПРН 16. Дотримуватися принципів наукової етики у роботі з пацієнтами з торакальною онкопатологією, пухлинами голови та шиї.

ПРН 17. Використовувати принципи академічної доброчесності та нести відповідальність за достовірність отриманих та оприлюднених наукових результатів.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них					Рік навчання семестр	Вид контролю
	Всього	Лекцій (год)	Практ. (год)	Семін. (год)	Самост. робота (год)		
Назва дисципліни: Вибрані питання торакальної онкопатології . Пухлини голови та шиї	3 кредити / 90 год	8	28	8	46	за вибором аспіранта/ів	залік

Очна форма навчання (денна, вечірня)

Розділ	Назва теми	Годин	Вид заняття (години)			
			лекції	практичні заняття	семінари	самостійна робота
1.	Новоутвори голови та шиї	30	2	10	2	16
2.	Рак легень	30	2	10	2	16
3.	Пухлини середостіння	15	2	4	2	7
4.	Рак щитоподібної залози	14	2	4	1	7
	Залікове заняття.	1			1	
	Разом	90	8	28	8	46

4. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ КУРСУ

Тематичний план лекцій

№	Назва теми	Години
1.	Рак нижньої губи, язика, слизової порожнини рота.	1
2.	Пухлини верхньої, нижньої щелеп, носоглотки, гортані	1
3.	Рак щитоподібної залози	1
4.	Рак легень – епідеміологія, семіотика, діагностика	2
5.	Рак легень - лікування	2
6.	Пухлини середостіння	1
	Всього	8

Тематичний план практичних занять

№	Назва теми	Години
1.	Клініка і діагностика доброякісних і злоякісних новоутворів нижньої губи.	2
2.	Сучасні методи лікування раку нижньої губи	2
3.	Злоякісні пухлини верхньої та нижньої щелеп. Клініка, діагностика, лікування.	2
4.	Клініка та діагностика доброякісних та злоякісних пухлин слизової оболонки порожнини рота	2
5.	Рак язика. Клініка, діагностика, лікування	2
6.	Пухлини гортані	2
7.	Новоутвори щитоподібної залози	2
8.	Епідеміологія раку легень	2
9.	Роль рентгенологічних методів в ранній діагностиці раку легенів	2
10.	Діагностика раку легенів	2
11.	Клініка раку легенів	2
12.	Доброякісні та злоякісні пухлини середостіння	2
13.	Пухлини плеври	2
14.	Сучасні погляди на лікування новоутворів грудної клітки	2
	Всього	28

Тематичний план семінарських занять

№	Назва теми	Години
1.	Пухлини слизової оболонки порожнини рота. Принципи діагностики та лікування	0,5
2.	Пухлини голови та шиї. Методи діагностики та принципи лікування	0,5
3.	Метастази злоякісних пухлин на шиї при невиявленому первинному вогнищі	1
4.	Пухлини гортані	1
5.	Позаорганні пухлини шиї	1
6.	Роль ендоскопії трахеї і бронхів в діагностиці злоякісних новоутворів	0,5
7.	Роль рентгенологічної візуалізації в діагностиці пухлин легень та середостіння	1
8.	Диференційна діагностика новоутворів середостіння та легень	0,5
9.	Новоутвори щитоподібної залози. Методи лікування	1
10.	Залік	1
	Всього	8

Тематичний план самостійної роботи

№	Назва теми	Години
1.	Операції Крайля і Ванаха.	2
2.	Неорганні пухлини шиї. Клініка, діагностика, методи лікування.	2
3.	Хірургічне, променеве і комбіноване лікування раку нижньої губи	2
4.	Клініка і діагностика доброякісних і злоякісних новоутворів нижньої губи.	2
5.	Пухлини носоглотки	3
6.	Сучасні методи лікування пухлин середостіння і плеври	2
7.	Доброякісні та злоякісні пухлини легень. Клініка. Диференційна діагностика	3

8.	Сучасні методи діагностики центрального і периферичного раку легень	3
9.	Особливості клініки раку легенів	2
10.	Хірургічні методи лікування раку легенів	2
11.	Оперативні втручання при пухлинах легень	2
12.	Методи реабілітації після хірургічних втручань	2
13.	Диференційна діагностика пухлин середостіння	2
14.	Диференційна діагностика новоутворів легень	2
15.	Дифузний та вузловий зоб. Доброякісні новоутвори щитоподібної залози	2
16.	Гормональні зсуви при раку щитоподібної залози	3
17.	Групи ризику захворювання на рак легень	2
18.	Групи ризику захворювання на рак щитоподібної залози	3
19.	Сучасне лікування новоутворів щитоподібної залози	3
20.	Методи раннього виявлення пухлин голови та шиї, новоутворів легень	2
	Всього	46

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Видами навчальної діяльності аспірантів згідно з навчальним планом є:

- а) лекції,
- б) практичні заняття,
- в) семінарські заняття,
- г) самостійна робота аспірантів (СРА).

Практичні та семінарські заняття передбачають:

- 1) загальні правила обстеження пацієнта;
- 2) пальпація та оцінка периферичних лімфовузлів;
- 3) оцінка стану пацієнта за шкалами Карновського та ECOG;
- 4) оцінка поширеності захворювання на основі рентгенологічних методів дослідження;
- 5) розбір TNM-класифікацій актуальних видань та встановлення діагнозу;
- б) призначення сучасного лікування хворим із онкологічними захворюваннями різних локалізацій;
- 7) вирішення ситуаційних клінічних задач, задач за типом ліцензійного іспиту «Крок-3» і тестових завдань.

8. ВИДИ КОНТРОЛЮ (ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ)

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння аспірантами навчального матеріалу. Формами поточного контролю є:

- а) тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді, з визначенням правильної послідовності дій, з визначенням відповідності, з визначенням певної ділянки на фотографії чи схемі («розпізнавання»);
- б) індивідуальне усне опитування, співбесіда;
- в) розв'язання типових ситуаційних задач;
- д) контроль практичних навичок;

Комплексне оцінювання навчальної діяльності здійснюється виставлення традиційної оцінки, яка конвертується у бали відповідно у кожному з занять, аспірант отримує на практичному

занятті: оцінку «5» - якщо він виконав правильно не менше 90% навчальних завдань; оцінку «4» - якщо він виконав правильно не менше 80% навчальних завдань; оцінку «3» - якщо він виконав правильно не менше 60% навчальних завдань; оцінку «2» - якщо він виконав правильно менше 60% навчальних завдань; На кінцевому етапі заняття викладач виставляє набрану суму балів і традиційну оцінку в журналі успішності.

Самостійна робота аспіранта оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки аспіранта.

Підсумковий контроль

Загальна система оцінювання проводиться по завершенню вивчення дисципліни у вигляді заліку.

Шкали оцінювання традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS

Залік – це форма підсумкового контролю засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у письмовій формі, відповідно до розкладу. Триває 2 академічних години.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для допуску до заліку становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для опуску до заліку становить 120 бали.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих аспірантом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 120}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала
5	200	4,6	184	4,17	167	3,77	151	3,35	134
4,97	199	4,57	183	4,14	166	3,74	150	3,32	133
4,95	198	4,52	182	4,12	165	3,72	149	3,3	132
4,92	197	4,5	180	4,09	164	3,7	148	3,27	131
4,9	196	4,47	179	4,07	163	3,67	147	3,25	130
4,87	195	4,45	178	4,04	162	3,65	146	3,22	129
4,85	194	4,42	177	4,02	161	3,62	145	3,2	128
4,82	193	4,4	176	3,99	160	3,57	143	3,17	127
7,8	192	4,37	175	3,97	159	3,55	142	3,15	126
4,77	191	4,35	174	3,94	158	3,52	141	3,12	125
4,75	190	4,32	173	3,92	157	3,5	140	3,1	124
4,72	189	4,3	172	3,89	156	3,47	139	3,07	123
4,7	188	4,27	171	3,87	155	3,45	138	3,02	121

4,67	187	4,24	170	3,84	154	3,42	137	3	120
4,65	186	4,22	169	3,82	153	3,4	136	Менше	Недост
4,62	185	4,19	168	3,79	152	3,37	135	3	атньо

Бали з дисципліни для аспірантів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати аспірант	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати аспірант	2

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності аспірантів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ АСПІРАНТІВ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 1) Рак легені: захворюваність, причини, епідеміологія, передракові захворювання, клініка, діагностика, рання діагностика раку легені, диференціальна діагностика, класифікація, лікування: хірургічне лікування (загальні принципи, методи); комбіноване і комплексне лікування; найближчі і віддалені результати лікування; профілактика раку легень. Метастатичні пухлини легень: діагностика, диференціальна діагностика, методи лікування.
- 2) Пухлини середостіння (тимома, лімфосаркома, тератома): захворюваність, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, лікування: хірургічне лікування; комбіноване і комплексне лікування; найближчі і віддалені результати лікування.
- 3) Злоякісні захворювання губи, слизової порожнини рота, язика: захворюваність, основні причини, епідеміологія, передракові захворювання; клініка, методи діагностики і ранньої діагностики, методи морфологічної діагностики (пункційна та інцизійна біопсія); класифікація за стадіями та TNM; методи лікування; хірургічне лікування, регіонарна хіміотерапія; принципи комбінованого і комплексного лікування; найближчі і віддалені результати лікування; первинна і вторинна профілактика пухлин губи, слизової порожнини рота, язика.

10. ЛІТЕРАТУРА:

Базова література:

- 1) Онкологія: Підручник – 3-тє видання, перероб. і доп. / Б. Т. Білинський, Н. А. Володько, А. І. Гнатишак, О. О. Галай та ін.; За ред. Б. Т. Білинського – К. Здоров'я, 2004, 2007 – 528 с.
<http://bookshare.net/index.php?id1=4&category=med&author=bilinskiybt&book=2004>
- 2) NCCN-guidelines:
Тимома: https://www.nccn.org/professionals/physician_gls/pdf/thymic.pdf
Рак щитоподібної залози:
https://www.nccn.org/professionals/physician_gls/pdf/thyroid.pdf

Дрібноклітинний рак легень: https://www.nccn.org/professionals/physician_gls/pdf/sclc.pdf
Недрібноклітинний рак легень: https://www.nccn.org/professionals/physician_gls/pdf/nscl.pdf
Мезотеліома плеври: https://www.nccn.org/professionals/physician_gls/pdf/mpm.pdf
Рак голови та шиї: https://www.nccn.org/professionals/physician_gls/pdf/head-and-neck.pdf

3) ESMO-guidelines:

Рак легень: <https://www.esmo.org/guidelines/lung-and-chest-tumours>

Рак голови та шиї: <https://www.esmo.org/guidelines/head-and-neck-cancers>

Додаткова:

- 1) Стандарти лікування Національного інституту раку: <https://unci.org.ua/spetsialistam/standarti-diagnostiki-ta-likuvannya/>
- 2) Атлас онкологічних операцій / Під ред. Б.Е. Петерсона, В. І. Чиссова, А.І. Пачеса - М.: Медицина, 1987. -534с.
- 3) Переводчикова Н.И. Руководство по химиотерапии опухолевых заболеваний / Под ред. Н.И. Переводчиковой. - 2-е изд., доп.- М.: Практическая медицина, 2005.-С.195 – 209.
- 4) Шалімов О.О. Саєнко В.Ф. Хірургія травного тракту - К. Здоров'я 1987 -568с.
- 5) Гріневич Ю А , Каменець Л.Я. Основи клінічної імунології пухлин. -К.:Здоров'я. 1986. -180с.